

KOMMUNIKATION VID EN FLERTYPSSTOROLYCKA TILL HAVS

1. Specialkrav på informationen

1.1. Sjöräddningsverksamhetens särdrag

I Finland är Gränsbevakningsväsendet den ledande sjöräddningsmyndigheten som ansvarar för ordnandet och samordningen av sjöräddningstjänsten. I sjöräddningslagen (1145/2001) föreskrivs också Gränsbevakningsväsendets befogenhet och ledningsförhållanden vad gäller sjöräddning. I sjöräddningslagen föreskrivs även om andra sjöräddningsmyndigheter utöver Gränsbevakningsväsendet som deltar i genomförandet av sjöräddningstjänsten och deras uppgifter samt ges grunder för planering av sjöräddningstjänsten och dess verksamhet.

Sjöräddningstjänstens internationella förpliktelser regleras utifrån internationella fördrag och avtal mellan länderna som preciseras i lagstiftning (bl.a. sjöräddningslagen 1145/2001) samt föreskrifter och anvisningar (bl.a. sjöräddningsinstruktionen och MoMeVa) på nationell nivå. Utöver detta finns det avtal mellan olika staters myndigheter som inte förbinder andra myndigheter än de som ingått avtalen.

Som internationell instruktion för sjöräddningens operativa verksamhet följs principerna i ICAO:s och IMO:s gemensamma manual för sjö- och flygräddning, IAMSAR-manualen. Dessutom finns operativa kriterier angivna i den av Inrikesministeriet publicerade sjöräddningsguiden och i Gränsbevakningsväsendets interna bestämmelser.

Finlands sjöräddningssystem baseras i enlighet med SOLAS-konventionen och SAR-konventionen på 24 h jour enligt GMDSS-kommunikationssystemen. Sjöräddningens ledningscentral har kontinuerlig jour för radiotrafiken vid nödsituationer och ledningsberedskap i händelse av olyckor till havs.

I enlighet med regel 7 i kapitel V i SOLAS-konventionen ska passagerarfartyg i internationell trafik ha samarbetsplaner med de sjöräddningsaktörer genom vars ansvarsområden fartygens rutter går. Fartygens befälhavare ska tillsammans med sina respektive fartyg och vederbörande representanter för sjöräddningstjänsten aktivt delta i upprättandet av de samarbetsplaner som i enlighet med anvisningar godkända av den internationella sjöfartsorganisationen (IMO) ska upprättas. Planen ska omfatta följande sex delområden:

- 1) uppgifter om fartyget,
- 2) uppgifter om fartygets befälhavare,
- 3) ledning av sjöräddningen
- 4) tillgängliga resurser.
- 5) informationen i sjöräddningssituationer samt
- 6) övningsverksamhet.

1.2. Informationen i sjöräddningssituationer

Finska vikens och Västra Finlands sjöbevakningsstationer inom Gränsbevakningsväsendet har egna detaljerade verksamhets- och informationsplaner för beredskap för såväl vanliga som storolyckor till havs.

1.2.1. Marina stor- och flertypsolyckor

Även vid stor- och flertypsolyckor ansvarar sjöräddningstjänsten för den allmänna informeringen så länge det handlar om att rädda människoliv. När ledningsansvaret överförs till en annan myndighet, överförs samtidigt även informationsansvaret beträffande händelsen, såvida man inte från fall till fall överenskommer om annat. Vid sidan av den allmänna informeringen informerar varje medverkande aktör enbart om sin egen verksamhet enligt vad som överenskommits med den allmänna ledningen.

I sjöräddningscentralernas verksamhetsplaner finns instruktioner för informeringen i första skedet. Utöver informeringen i första skedet ansvarar sjöräddningsledaren (SMC) för informeringen så länge tills planerlig ytterligare personal anländer till platsen och kan ta över informationen.

2. Organisering av och principer för informationen vid marina flertypsstorolyckor

2.1 Organisering av informationen

Efter den initiala informeringen övertas informationsansvaret av den extra person som nämns i verksamhetsplanerna (bevakningssektionens biträdande kommandör/den allmänna ledaren). Denna person inleder informeringen och informationsorganisationen förstärks i enlighet med planen. Såvida ledningen av räddningssituationen tillåter det, kan MRCC eller MRSC även besvara mediernas frågor per telefon.

Vid en marin storolycka och beroende på **situationen**, får sjöräddningssektionens ledningsgrupp representanter från följande organisationer:

- Gränsbevakningsväsendet/IM
 - o Ansvarar för ledningen av sjöräddningstjänsten samt ledningen och informeringen av marina flertypsstorolyckor i enlighet med bevakningssektionernas egna planer för information vid storolyckor så länge det handlar om att rädda människoliv.
 - o Leder ledningsgruppens verksamhet.
- Finlands miljöcentral/MM
 - o Ansvarar för bekämpning av eventuella miljöskador (olje- och kemikalieutsläpp) förknippade med olyckan och informerar om sin egen verksamhet under ledning av den allmänna ledaren.
- Det lokala räddningsverket/SHM
 - o Deltar i räddningsverksamheten kring olyckan (inkl. MIRG-verksamhet).
 - o Ansvarar för grundandet av en evakueringscentral.

- Informerar om dessa åtgärder under ledning av den allmänna ledaren.
- Marinen
 - Bistår andra myndigheter i räddningsverksamheten och i bekämpningen av eventuella miljöskador,
 - informerar om sin egen verksamhet under ledning av den allmänna ledaren.
- Den lokala polisinrättningen/IM
 - Bistår andra myndigheter i räddningsverksamheten,
 - ansvarar för upprätthållandet av den allmänna ordningen och säkerheten i situationen samt för eventuell förundersökning.
 - Ansvarar för identifiering av eventuella offer och till detta relaterad information (inkl. kontakt med anhöriga).
- Olycksutredningscentralen
 - Ansvarar för olycksutredningen och till den relaterad information samt håller den allmänna ledningen underrättad om utredningens framskridande.
- Trafiksäkerhetsverket Trafi/KM
 - Ansvarar för sjösäkerheten och godkännandet av olycksfartygets sjöduglighet efter olyckan.
 - Informerar om dessa åtgärder under ledning av den allmänna ledaren.
- Trafikverket/KM
 - Ansvarar för styrningen av sjötrafiken.
 - Informerar under ledning av den allmänna ledaren om frågor relaterade till det egna verksamhetsområdet.
- Fartygens befälhavare (Viking Line, Tallink Silja, Eckerö Line, Finferriers)
 - Ansvarar för information om olycksfartyget, dess besättning och passagerare (exkl. frågor som hör till polisens informationsansvar).
- Arctia Shipping Oy
 - Bistår myndigheterna i räddningsverksamheten.
 - Informerar vid behov under ledning av den allmänna ledaren.
- Finavia Oy
 - Ansvarar för ledningen av efterspanings- och räddningstjänsten inom luftfarten.
 - Bistår andra myndigheter i räddningsverksamheten och ansvarar under ledning av den allmänna ledaren för information relaterad till det egna verksamhetsområdet.
- Meritaito Oy
 - Bistår myndigheterna i räddningsverksamheten.
- Finnipilot Pilotage Oy
 - Bistår myndigheterna i räddningsverksamheten.
- Finlands sjöräddningssällskap och Ålands Sjöräddningssällskap
 - Bistår myndigheterna i räddningsverksamheten.
- Hamnar
 - Anvisar vid behov sina utrymmen till räddningsverksamhetens förfogande.
- Sjukvårdsdistrikt
 - Ansvarar för ordnande av de åtgärder gällande första hjälpen och medicinsk service som olyckan kräver samt informationen om dessa.

- Den lokala socialmyndigheten
 - o Ansvarar för ordnandet av psykosocialt stöd och hjälpåtgärder relaterade till offren och deras anhöriga samt informerar vid behov om dessa.
 - o Ansvarar för inkvarterings- och researrangemang för de räddade.
- Det lokala Röda Korset/Frivilliga räddningstjänsten
 - o Bistår myndigheterna, den medicinska personalen och socialtjänsten.

2.2. Samordningsgruppen för information

I storolyckssituationer grundas vid staben för Gränsbevakningsväsendet en samordningsgrupp för information, vars uppgift är att samordna informationen mellan de olika förvaltningarna.

I gruppen ingår GBVS informationsledare, informationssakkunnig, informationschef och informatör samt ett team av GBVS beredskapsjourhavande (2–4). Vid behov stöds gruppen av en jourhavande vid Finska vikens SBS ledningscentral.

Placeringsplatsen för samordningsgruppen för information är vid GBVS eller Finska vikens sjöbevakningssektions ledningscentral (MRSC). Gruppen deltar inte i den operativa ledningen. I sjöbevakningssektionen som har ledningsansvar utses en kontaktperson och insamlare av information, som står till förfogande för samordningsgruppen för information.

En viktig förutsättning för att informationen ska lyckas är ett fungerande samarbete mellan informationen och den ledningsansvariga operativa sidan, särskilt mellan den situationsledande sjöbevakningssektionens biträdande kommandör/allmänna ledare och samordningsgruppen för information. När ledningsansvaret överförs i situationer där flera myndigheter är inblandade, överförs även informationsansvaret. Också i en sådan situation fortsätter samordningsgruppen för information i regel sin uppgift tills ledningen av situationen tas över av sjöbevakningssektionens ledningscentral.

Samordningsgruppen för information har som uppgift att säkerställa att

- Gränsbevakningsväsendets ledning har en tillräcklig lägesbild;
- lägesbilden och meddelandena i första hand når ministerns, ministerstabens och ministeriets informationsenhet;
- lägesbilden och meddelandena snabbt även når de informationsansvariga vid organisationerna som deltar i situationen;
- innehållet i eventuella egna meddelanden som olika aktörer och intressentgrupper skickar inte avviker från de meddelanden som den allmänna ledningen skickar;

- meddelanden som kommer från den allmänna ledningen (GBV) förmedlas vidare med tillräckligt bred distribution, i flera kanaler och på nödvändiga språk;
- Statsrådets information har en tillräcklig lägesbild.

Samordningsgruppen för information ska även

- upprätthålla mediauppföljningen med hjälp av ministeriernas och intressentgruppernas informationsansvariga;
- rapportera om innehållet i publicerade nyheter och diskussioner som förts om händelsen i bland annat sociala medier till den allmänna ledningen (GBV) och ministeriet;
- vid behov vara den allmänna ledningen (GBV) behjälplig med samman-ställning, översättning och mediatjänster (bild-, video- och grafikjänster) gällande meddelandena och ordnandet av informationsmöten.

I utgångsläget ska samordningsgruppen för information kartlägga nödvändiga informationskanaler, översättnings- och tolktjänster samt behovet av och tillgången till informationspersonal. Vid behov kan man för samordningsgruppen information utse olika sektorsansvariga. Samordningsgruppen uppskattar behovet av att indela verksamheten i sektorer (i bilaga) efter situationen och resurserna.

Uppgifter	Sjöbevakningssektionen/dess informationsansvariga	Samordningsgruppen för information
Operativ informering (första-, utgångsläges- och situationsmeddelanden, informationsmöten i bevakningssektionen)	X	
Lägesbild och meddelanden till ledningen för GBV	X	X
Lägesbild och meddelanden till ministeriet		X
Lägesbild och meddelanden till intressentgruppernas informationspersonal		X
Vid behov bistå bevakningssektionens informationsansvariga		X
Upprätthållandet av sociala medier	X	
Medieuppföljning		X
Uppföljning i sociala medier	X	X

Samordning och sammanställning av meddelanden som skickats av olika aktörer		X
Bokning av sakkunniga i synnerhet för ministerstabens och ministeriets informationsbehov		X

1.3. 2.3. Informationsprinciper

- Vid staben för Gränsbevakningsväsendet följs egna planer för krissituationer för att upprätthålla lägesbilden hos verkets ledning. Vid gräns- och sjöbevakningssektionerna följs bevakningssektionsspecifika beredskapsplaner för olika krissituationer, där man även har beaktat informationen.
- I all information ska sekretessbelagda frågor beaktas, såsom faktorer relaterade till en eventuell förundersökning samt offrens identitet.
- Om en olycksutredningscentral och/eller en förundersökning är förknippad med situationen, kan informationen åläggas med separat överenskomna begränsningar.
- Om olyckan är förknippad med strålningsrisk, ansvarar Strålsäkerhetscentralen och Meteorologiska institutet för informationen.
- När räddningen av människoliv har avslutats och ledningsansvaret för olyckan har överförts till en annan myndighet, överförs även informationsansvaret till den ledningsansvariga aktören, såvida inget annat särskilt överenskomms om saken.
- Informationen ska samordnas aktivt så att lägesbilden och informationen hela tiden är uppdaterad.
- Inga spekulationer om eventuella orsaker till olyckan får framföras.

2.4. Ministeriernas och statsrådets roll vid marina storolyckor

Inrikesministeriet IM

- Samordningsgruppen för information som tillsatts av Gränsbevakningsväsendet ansvarar för att lägesinformationen och meddelanden i första hand förmedlas till ministerns stab och informationsenhet. Ministerns stab och informationsenhet ansvarar för att informera ministern och för informationen på ministernivå samt kontakten med statsrådets information. Ministeriet får vid behov sakkunnigstöd från Gränsbevakningsväsendet genom samordningsgruppen för information.

Inrikesministeriets informationsenhet stöder vid behov samordningsgruppen för information med internetuppdateringar, uppföljning av informationen och översättningsuppgifter. IM:s informationsenhet ord-

nar även presskonferenser, där ministern medverkar och ombesörjer även för sin del en eventuell presskonferens som regeringen ordnar.

Miljöministeriet MM

- stödjer SYKE i informationen och producerar ministernivåns meddelanden beträffande konsekvenser och åtgärder relaterade till olyckan inom IM:s förvaltningsområde.

Kommunikationsministeriet KM

- Stödjer informationen inom det egna förvaltningsområdet och producerar meddelanden på ministernivå gällande olyckshändelser och åtgärder inom KM:s förvaltningsområde.

Utrikesministeriet UM

- Bistår andra myndigheter i kommunikationen med internationella medier.
- Ordnar ett pressrum med arbetsstationer för internationella medier.
- Är vid behov i kontakt med Finlands företrädare utomlands om det finns utländska medborgare på olycksfartyget.
- Stödjer utländska representanter i Finland.

Statsrådets kansli SRK

- SRK ansvarar för samordningen av regeringens och statsministerns information med statsrådets information.
- Vid stora olyckor till havs ordnar SRK vid behov regeringens presskonferens.
- Samordningen av den politisk-strategiska och operativa informationen är viktig på regerings- och ministernivån.

3. Informationens syften och målgrupper vid marina storolyckor

Informationens syften:

- Förmedla aktuell information om olyckan och förhindra att ytterligare skador uppstår.
- Aktivt producera aktuell information till anhöriga och media samt i mån av möjlighet en bild av händelsen, så att man får sköta den operativa verksamheten ifred.
- Håller anhöriga till dem som är inblandade i olyckan hela tiden uppdaterade om situationens olika skeden.
- Håller statsledningen hela tiden uppdaterad om situationens olika skeden.
- Förmedlar till medborgarna en bild av en planerad, kontrollerad och effektiv myndighetsverksamhet.

Målgrupper:

- Sjötrafiken, anhöriga till dem som är inblandade i olyckan, medborgare, den egna organisationen, statsledningen, intressentgrupper, medier i Finland och utomlands.

4. Informationssätt och -kanaler vid marina storolyckor

- Information mellan myndigheter (myndighetskanaler, mobilenheter)
- Elektronisk information (intranätet, internet, Facebook, Twitter)
- Meddelanden (elektroniska, vid behov via fax)
- Presskonferenser (i ledningscentraler, ministerier, statsrådet)

5. Utvärdering av informationen

Hur väl informationen har fungerat utvärderas i efterhand beträffande punkt 2–4. Responsen som man får av utvärderingen ska utnyttjas vid övningar och vid behov användas till att komplettera och/eller modifiera anvisningarna för information. Responsen ska förmedlas till alla organisationer som deltagit i situationen.

Förkortningar som använts i den här anvisningen:

MRCC	Maritime Rescue Coordination Center
MRSC	Maritime Rescue Sub Center
ICAO	International Civil Aviation Organization
IMO	International Maritime Organization
IAMSAR	International Aeronautical and Maritime Search and Rescue
SOLAS	International Convention for the Safety of Life at Sea

BILAGA

INFORMATIONSSSEKTORER VID MARINA STOR- OCH FLERTYPSOLYCKOR

1. Underhåll av webbplatsen

Vid sjöräddningens marina stor- och flertypsolyckor ansvarar varje organisation för underhållet av sina egna webbplatser. Vid underhållet ska länkar till andra aktörers webbplatser beaktas.

Viktiga uppgifter:

- underhåll av den egna organisationens webbplats och intranät
- säkerställa länkar till myndigheternas webbplatser i enlighet med situationen
- när situationen så kräver, grundande av en gemensam kriswebbplats

2. Organisering av medietelefonlinjen

Viktiga uppgifter:

- organisering av att samtal som kommer till medietelefonlinjen besvaras
- produktion av material relaterad till information till dem som besvarar samtalen
- den allmänna ledningen (GBV) och samordningsgruppen för information ska hållas uppdaterade om situationen för medietelefonlinjen, i synnerhet om påtryckningar och förfrågningarnas tyngdpunkter

3. Utformning av meddelanden

Viktiga uppgifter:

- Meddelanden som skapas till medier, som samtidigt även fungerar som grundinformation till olika aktörer (samordningsgruppen för information, call center och medietelefonlinjen).

4. Användning av sociala medier

Viktiga uppgifter:

- underhåll av myndigheternas lägesbild på Twitter/Facebook
- uppföljning av diskussioner och tyngdpunkter
- hålla den allmänna ledningen (GBV) och samordningsgruppen för information underrättad om varje situation och om diskussionsämnen
- vid behov kan representanter för flera aktörer delta i arbetet

5. Organisering av presskonferenser

Viktiga uppgifter:

- organisera presskonferenser (plats, utrustning etc.)
- förmedla information om presskonferensen till media (bl.a. via medietelefonlinjen och den som utformar meddelandena)

6. Organisering av översättningstjänster

Viktiga uppgifter:

- organisering av nödvändiga översättningstjänster förknippade med informationens olika behov (med en på förhand avtalad tjänsteleverantör/översättare)

7. Insamling av / kontaktperson för information som förmedlas till statsrådet

Viktiga uppgifter:

- säkerställa att ministeriernas och statsrådets information har tillräckliga uppgifter om olyckan och vilka räddningsåtgärder som vidtagits då situationen framskrider
- vid behov informera statsrådet om informationen relaterad till situationen
- säkerställa att en lägesrapport enligt sjöräddningstjänstens uppgift (separat blankett) skickas till ministeriet

8. Organisering av bild- och grafikjänster samt organisering av fotograferingsmöjligheter för media/distribution av GBV:s flygbevakningsdivisions bildmaterial

Viktiga uppgifter:

- underhåll av bild- och grafiktjänsten relaterad till händelsen på en på förhand bestämd adress (FT-liknande plattform)
- överenskommelse om förmedling av bildmaterial med GBV:s flygbevakningsdivision
- information om tillgängligt material till den allmänna ledningen (GBV), samordningsgruppen för information, medietelefonlinjen och presskonferensarrangörerna

9. Ansvar för medieuppföljning

Viktiga uppgifter:

- i mån av resurser följs olika medier och där förekommande tyngdpunkter, felaktig information eller "imagerisker" och information om observationerna förmedlas till den allmänna ledningen och samordningsgruppen för information, som i sin tur informerar ministeriets information och ministerstaben

10. Underhåll av bloggen

Sjöräddningssektionens ledningsgrupp eller sjöräddningens ledningscentral

Viktiga uppgifter:

- underhåll av bloggen beträffande räddningsarbete relaterat till olyckan

11. Ansvar för nätverksmeddelanden

Viktiga uppgifter:

- förmedling av meddelanden och annan viktig information också till intressentgruppernas informationsansvariga
- kontakt med andra aktörers informationsansvariga
- förmedling av intressentgruppernas lägesrapporter till samordningsgruppen för information

12. Telefonlinje för anhöriga /ansvar för callcenter-verksamhet

Polisen ansvarar för att starta och leda callcenter-verksamhet. På centret kan även representanter för olika aktörer verka under ledning av polisen.

Viktiga uppgifter:

- organisera den praktiska callcenter-verksamheten
- syftet med callcenter-verksamheten är att samla in information om personer som varit med på resan samt av personer som saknar dem, samtidigt som man till anhöriga förmedlar information om vilka som har varit med om händelsen
- Polisen publicerar information om dem som räddats i olyckan. Anhöriga till finländska avlidna som bor i Finland underrättar polisen personligen. Informationen förmedlas utomlands antingen via utrikesministeriet eller Interpol.

13. Underhåll av system

Viktiga uppgifter:

- säkerställa funktionaliteten och funktionssäkerheten i de system som används